

ЖИТОМИРСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА

**СИСТЕМА ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ
У КОНТЕКСТІ СТАНОВЛЕННЯ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ**

Монографія

Житомир
Видавець О. О. Євенок
2019

СИСТЕМА ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ У КОНТЕКСТІ СТАНОВЛЕННЯ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ

УДК 371.13: 372: 378

ББК 74.1/ 74.58

С 85

Рекомендовано до друку Вченою радою Житомирського державного університету імені Івана Франка від 22 лютого 2019 року, протокол № 2.

Рецензенти:

Г.І. Сотська – доктор педагогічних наук, старший науковий співробітник, заступник директора з науково-експериментальної роботи Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України;

І.Д. Сахневич – кандидат педагогічних наук, доцент, заступник директора з навчально-виховної роботи Комунальної соціально-реабілітаційної установи «Житомирське вище професійне училище-інтернат» Житомирської обласної ради;

І.В. Новіцька – завідувач відділу аспірантури та докторантури, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри педагогіки Житомирського державного університету імені Івана Франка.

Літературний редактор, коректор:

Г.І. Гримашевич – кандидат філологічних наук, доцент, завідувач кафедри української мови Житомирського державного університету імені Івана Франка.

Колектив авторів:

Н.А. Басюк (§ 2.9); О.О. Гордієнко (§ 2.1); Г.І. Гримашевич (§ 2.15);
Т.С. Гужанова (§ 2.3); О.С. Гуманкова (§ 2.2); Т.В. Завязун (§ 2.4);
М.О. Ковальчук (§ 2.10); І.В. Колеснікова (§ 1.1); Н.Є. Колесник (§ 1.2);
І.М. Коновальчук (§ 2.14); В.С. Кравець (§ 2.6); О.П. Мазко (§ 2.7);
О.О. Максимова (§ 1.3); О.С. Михайлова (§ 2.2); В.Ю. Підгурська (§ 1.4);
О.М. Піддубна (§ 1.5); О.В. Плотницька (§ 1.6); Н.Ю. Рудницька (§ 2.5);
І.В. Самойлюкевич (§ 1.7); В.В. Танська (§ 1.9); Н.П. Тарнавська (§ 2.8);
М.А. Федорова (§ 2.11); А.М. Чернишова (§ 1.8); Т.В. Шмельова (§ 2.12);
Т.Є. Яворська (§ 1.10); Л.В. Яцківська (§ 2.13).

С 85

Система підготовки майбутніх фахівців у контексті становлення Нової української школи: монографія / за заг. редакцією В. Є. Литньова, Н. Є. Колесник, Т. В. Завязун. – Житомир: Вид. О. О. Євенок, 2019. – 372 с.

ISBN 978-966-995-003-1

Монографія є теоретико-експериментальним дослідженням проблеми підготовки майбутніх фахівців у контексті становлення Нової української школи. У монографії представлено сучасні технології в інтеграційному освітньому просторі Нової української школи; висвітлено інтегративний підхід у процесі фахової підготовки майбутніх учителів початкових класів; розкрито технологічний підхід до формування ключових компетентностей у дітей передшкільного та молодшого шкільного віку в процесі вивчення мовно-літературної, математичної, природничої, технологічної, мистецької освітніх галузей Державного стандарту початкової освіти.

Монографія адресована науковцям, магістрам освіти, педагогам-практикам, фахівцям у галузі професійної освіти, майбутнім учителям початкових класів і вихователям закладів дошкільної освіти, методистам дошкільної та початкової ланки освіти.

УДК 371.13: 372: 378

ББК 74.1/ 74.58

© Колектив авторів, 2019

© Вид. О. О. Євенок, 2019

ISBN 978-966-995-003-1

**СИСТЕМА ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ
У КОНТЕКСТІ СТАНОВЛЕННЯ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ**

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА	5
РОЗДІЛ I. ІНТЕГРАТИВНИЙ ПІДХІД У ПРОЦЕСІ ФАХОВОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ	7
1.1. Освітній контекст феномену медіакультури педагогів (<i>Колеснікова І.В.</i>)....	7
1.2. Теоретико-методичні основи підготовки майбутніх фахівців до формування предметно-перетворювальної діяльності молодших школярів на уроці «Дизайн і технології» (<i>Колесник Н.Є.</i>)	21
1.3. Позиція толерантності вчителя НУШ (<i>Максимова О.О.</i>).....	38
1.4. Використання навчальних тренінгів у професійній підготовці майбутніх учителів початкових класів (<i>Підгурська В.Ю.</i>)	54
1.5. Фахові дисципліни у розвитку творчих здібностей майбутніх учителів образотворчого мистецтва: історичний аспект (<i>Піддубна О.М.</i>).....	70
1.6. Актуальні аспекти викладання дисциплін художньо-естетичного циклу у професійній підготовці студентів мистецького профілю (<i>Плотницька О.В.</i>)...	79
1.7. Підготовка до безперервного професійного розвитку майбутніх учителів іноземної мови початкової школи в умовах інформаційного суспільства (<i>Самойлюкевич І.В.</i>).....	92
1.8. Модель професійно-педагогічної підготовки майбутніх учителів початкових класів до викладання хореографії (<i>Чернишова А.М.</i>).....	107
1.9. Підготовка майбутнього педагога до реалізації принципу наступності у викладанні природничих дисциплін загальноосвітньої школи і ЗВО (<i>Танська В.В.</i>).....	128
1.10. Теоретико-методичні основи формування здоров'язберезувальної компетентності майбутніх фахівців галузі фізичної культури і спорту Нової української школи (<i>Яворська Т.Є.</i>).....	137
РОЗДІЛ II. СУЧАСНІ ТЕХНОЛОГІЇ В ІНТЕГРАЦІЙНОМУ ОСВІТНЬОМУ ПРОСТОРІ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ	155
2.1. Використання ігор на уроках української мови та літературного читання в контексті «Нової української школи»(<i>Гордієнко О.А.</i>).....	155
2.2. Інтеграція методів, як засіб оптимізації формування англійської мовної компетентності у читанні учнів початкової школи (<i>Гуманкова О.С., Михайлова О.С.</i>).....	172
2.3. Формування мовної компетентності у старших дошкільників за допомогою казок у світі Концепції "Нова українська школа" (<i>Гужанова Т.С.</i>).....	188
2.4. Формування ігрової діяльності на етапі молодшого дошкільного віку (<i>Завязун Т.В.</i>).....	201
2.5. Сучасні технології навчання математики у початковій школі в контексті впровадження ідей Нової української школи (<i>Рудницька Н.Ю.</i>).....	215
2.6. Використання компетентнісного потенціалу уроку англійської мови в початковій школі в процесі формування підприємницької компетентності (<i>Кравець В.С.</i>).....	228
2.7. Культура педагогічної взаємодії у професійній підготовці майбутнього вчителя іноземних мов початкової школи (<i>Мазко О.П.</i>).....	246

**СИСТЕМА ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ
У КОНТЕКСТІ СТАНОВЛЕННЯ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ**

2.8. Базові засади інклюзивної практики педагога закладу дошкільної і початкової освіти щодо кооперативної організації діяльності дітей дошкільного і молодшого шкільного віку (<i>Тарнавська Н.П.</i>).....	263
2.9. Моральні почуття старших дошкільників: підходи до розуміння (<i>Басюк Н.А.</i>).....	274
2.10. Організація внутрішнього простору дитячого центру творчості (інклюзивного центру) (<i>Ковальчук М.О.</i>).....	287
2.11. Особливості розвитку ігрової компетентності дитини у контексті наступності між дошкільною освітою і початковою школою (<i>Федорова М.А.</i>).....	300
2.12. Образотворче мистецтво в початкових класах як складова навчальної дисципліни «Мистецтво» в Новій українській школі (<i>Шмельова Т.В.</i>).....	314
2.13. Сучасні технології формування емоційно-пізнавальної сфери мистецької діяльності молодших школярів засобами Sand Play, Kinetik Sand (<i>Яцківська Л.Л.</i>)...	327
2.14. Аналіз сутності готовності вчителів початкових класів до міжособистісної взаємодії з дітьми та батьками в ситуації конфлікту (<i>Коновальчук І.М.</i>).....	338
2.15. Формування фахової компетентності студентів-філологів у процесі викладання навчальної дисципліни «Сучасна українська літературна мова» (розділи «Морфемологія», «Дериватологія») в контексті Нової української школи (<i>Гриماشевич Г.І.</i>)	350
ВИСНОВКИ	367
ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРІВ	369

СИСТЕМА ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ У КОНТЕКСТІ СТАНОВЛЕННЯ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ

4. Проблема наступності у навчанні іноземних мов у ЗНЗ [Електронний ресурс] / К. В. Замишляк // Проблема наступності у вивченні іноземних мов. – 2013. – Режим доступу: <http://www.psyh.kiev.ua/>. – Назва з титул. екрану.

5. Романенко Л. Наступність природничої освіти в дошкільній – початковій школі – основній школі / Л. Романенко // Особливості освіти дітей шестирічного віку: проблеми, пошуки, досвід, знахідки. Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції (Київ, 19–20 листопада 2003 року). – К. : КМПУ імені Б. Д. Грінченка, 2004. – 138 с.

6. Савченко О. Я. Наступність і перспектива в роботі двох перших ланок освіти / О. Я. Савченко // Дошкільне виховання. – 2000. – № 11. – С. 4–5.

7. Танська В. В. Методика навчання природознавства у початковій школі : навч.-метод посібник / В. В. Танська. – Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2014. – 236 с.

8. Типові освітні програми для закл. загальної середньої освіти : 1-2 класи. – К. : ТД «ОСВІТА-ЦЕНТР+», 2018. – 240 с.

9. Хитрук В. Наступність у формуванні змісту підготовки майбутніх учителів природничо-наукових дисциплін / В. Хитрук // Наукові записки. – Випуск 5. – Серія: Проблеми методики фізико-математичної і технологічної освіти. Частина 1. – Кіровоград : РВВ КДПУ ім. В. Винниченка, 2014 – 238с.

10. Шереметьєва Ю. О. Наступність у змісті професійної підготовки інженерів-педагогів швейного профілю : автореф. дис.. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук: спец. 13.00.04 «Теорія і методика професійної освіти» / Ю. О. Шереметьєва. – К., 2010. – 23 с.

1.10. Теоретико-методичні основи формування здоров'язбережувальної компетентності майбутніх фахівців галузі фізичної культури і спорту Нової української школи (Яворська Т.Є.)

Ключовим завданням освіти України у ХХІ сторіччі є розвиток мислення майбутніх фахівців, орієнтованого на прогрес людства та стабільне майбутнє, що визначається духовним, інтелектуальним і фізичним потенціалом. Одним із критеріїв будь-якого потенціалу людини є його здоров'я. Здоров'я – найвища соціальна цінність, основна умова виконання людиною своїх біологічних і соціальних функцій, фундамент самореалізації особистості.

Збереження і зміцнення здоров'я молоді визначаються пріоритетними завданнями соціальної програми нашої держави, стратегічні цілі якої визначені Конституцією України, законами України «Про освіту», «Про вищу освіту», Державною національною програмою «Освіта» (Україна ХХІ століття), Національною доктриною розвитку освіти України в ХХІ столітті, Національною стратегією розвитку освіти в Україні на період до 2021 року, Національною стратегією з оздоровчої рухової активності в Україні на період до 2025 року «Рухова активність – здоровий спосіб життя – здорова нація» та іншими документами [17, с. 102-107].

Відповідно до Проекту Розпорядження Кабінету Міністрів України «Про схвалення Концепції Державної програми «Здорова дитина» на 2008-2017 рр.

СИСТЕМА ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ У КОНТЕКСТІ СТАНОВЛЕННЯ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ

було охарактеризовано проблему здоров'я дітей. Так от, встановлено, що однією із найгостріших соціальних проблем в Україні є стан здоров'я дітей.

Хоча сьогодні в Україні реалізується достатньо велика кількість державних законів, програм, стратегій, проєктів, що спрямовані на формування здоров'я та здорового способу життя різних верств населення, однак статистичні дані про стан їхнього здоров'я свідчать про низький рівень здоров'я як дитячого, так і дорослого населення. Стан здоров'я дітей в Україні є незадовільним у зв'язку із тенденцією до зростання захворюваності, поширеності хвороб та інвалідності. Саме незадовільний стан здоров'я у дитячому віці призводить до порушень здоров'я протягом усього життя людини, що створює як соціальні, так і фінансові проблеми, негативно впливає на рівень соціально-економічного розвитку країни та становить небезпеку майбутньому розвитку людства. Отже, проблема збереження життя і здоров'я кожної дитини є актуальною та набуває надзвичайно важливого загальнодержавного значення.

Слід зауважити, що проблема збереження здоров'я ґрунтовно відображена у наукових дослідженнях українських учених Г. Апанасенка, М. Віленського, В. Горащука, В. Колбанова, В. Оржеховської, Л. Сущенко, А. Цюся та ін.

Пошук ефективних шляхів покращення здоров'я та формування здорового способу життя є проблемою міждисциплінарною. Їй присвятили свої дослідження філософи: Е. Бабаян, Е. Бахтель, Д. Зарідзе; психологи: В. Бітенський, В. Братусь, М. Бурно, Н. Зелінська, А. Личко, Н. Максимова, Б. Херсонський; соціологи: А. Габіані, Я. Гданський, С. Дідковська, В. Козак, Г. Лукачек, В. Малярєнко, А. Міллер, Н. Мірошніченко, С. Таратухін; медики: Т. Бойченко, В. Мовчанюк, Л. Попова, В. Шаповалова та інші.

Формування здорового способу життя сучасної молоді – це заохочення до запровадження у повсякденне життя нових форм поведінки, корисних для здоров'я, а отже, є обов'язковою умовою успішного виховання здорового покоління. Особливе значення у формуванні здоров'я та здорового способу життя студентської молоді надається змісту освіти, побудованого в руслі компетентнісного підходу.

Поняття компетентнісної освіти, освітньої компетентності, компетентнісного підходу прийшли до нас із зарубіжних країн, де їх широко вживають і досліджують упродовж тривалого часу. В українському освітньому просторі протягом останніх років відмічається неухильно зростаюча активність щодо досліджень з даної тематики. З іншого боку, сьогодні на різних рівнях також аналізуються вимоги до професійноособистісних компетенцій, які мають бути сформовані у сучасних фахівців з різних галузей.

Згідно з Концепцією Нової української школи, нові освітні стандарти ґрунтуються на «Рекомендаціях Європейського Парламенту та Ради Європи щодо формування ключових компетентностей освіти впродовж життя».

СИСТЕМА ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ У КОНТЕКСТІ СТАНОВЛЕННЯ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ

Концепція Нової української школи визначає поняття «компетентність» та «ключова компетентність» таким чином: «компетентність» – динамічна комбінація знань, способів мислення, поглядів, цінностей, навичок, умінь, інших особистих якостей, що визначає здатність особи успішно провадити професійну та / або подальшу навчальну діяльність; «ключові компетентності» – ті, яких кожен потребує для особистої реалізації, розвитку, активної громадянської позиції, соціальної інклюзії та працевлаштування і які здатні забезпечити особисту реалізацію та життєвий успіх протягом усього життя [12].

Під поняттям «компетентнісний підхід» розуміється спрямованість освітнього процесу на формування та розвиток ключових (соціальних і особистісних) і професійних компетенцій особистості.

Компетентнісний підхід передбачає надання переваги саме практичній спрямованості освіти, характеризується особистісним та діяльнісним аспектами, що вимагає перенесення акценту із засвоєння майбутніми фахівцями нормативно визначених знань, умінь та навичок на формування й розвиток у них здатності самостійно діяти, адекватно застосовуючи знання та індивідуальний досвід як у професійній діяльності, так і в різноманітних життєвих ситуаціях [1, с. 124].

У діючому законі України «Про вищу освіту» зазначено, що «якість вищої освіти – це сукупність якостей особи з вищою освітою, що відображає її професійну компетентність, ціннісну орієнтацію, соціальну спрямованість і обумовлює здатність задовольняти як особисті духовні і матеріальні потреби, так і потреби суспільства».

Вважаємо, головною метою освітнього процесу є створення у майбутніх фахівців галузі фізичної культури та спорту ціннісно-орієнтованої установки на здоров'я й здоровий спосіб життя, частиною якої є готовність до оволодіння теоретичними знаннями, практичними вміннями й навичками організації здорової життєдіяльності, формування здоров'язбережувальних та професійних компетентностей. При цьому професійна компетентність розглядається як інтегральна характеристика, що визначає здатність майбутнього фахівця вирішувати професійні проблеми й типові завдання, що виникають у реальних ситуаціях його професійно-педагогічної діяльності, з використанням знань і умінь, професійного та життєвого досвіду, цінностей й уподобань.

Вагомість здоров'я, як найвищої загальнолюдської цінності та головного чинника досягнення успіху та благополуччя, дозволяє визначити здоров'язбережувальну компетентність як ключову в сучасній системі освіти [13, с. 1-13].

За визначенням Всесвітньої організації охорони здоров'я, освіта заради здоров'я передбачає свідомо сформульовані можливості для набуття знань, включаючи ту чи іншу форму комунікації, спрямовану на поліпшення інформованості з питань здоров'я та його охорони, включаючи поліпшення знань, і розробку життєвих умінь та навичок, що сприяють забезпеченню здоров'я як окремих людей, так і населення співтовариства загалом. Освіта

СИСТЕМА ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ У КОНТЕКСТІ СТАНОВЛЕННЯ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ

заради здоров'я передбачає також розвиток, посилення мотивації, упевненості (у власній ефективності), необхідних для діяльності на покращення здоров'я, включає інформування, що стосується основоположних соціально-економічних і екологічних факторів, які впливають на здоров'я.

Освіта заради здоров'я повинна бути спрямована на збільшення спроможності людей зробити правильний вибір, посилювати контроль за здоров'ям, учитись вмінням та навичкам спрямовувати зусилля на власне благополуччя, на створення здорового середовища.

Наразі більшість дослідників сходяться на тому, що якими досконалими не були б законодавство про здоров'я, фінансування, система охорони здоров'я, особисте матеріальне благополуччя, найважливішим фактором для здоров'я є позиція самої людини, її відповідальне ставлення.

У Національній доктрині розвитку освіти зазначено, що освіта повинна бути зорієнтована на «виховання людини в дусі відповідального ставлення до власного здоров'я і здоров'я оточуючих як до найвищої індивідуальної і суспільної цінності» [10, с. 21].

У сучасних дослідженнях науковці І. Бех, Є. Зайнер, Г. Зайцев, О. Зазимко, Н. Кичук, О. Савченко, Т. Савустьяненко наголошують на тому, що тільки поклавши в основу освітнього процесу гуманістичні засади, можна побудувати здоров'язбережувальний освітній простір [21, с. 66].

Дослідженнями науковців також доведено, що у розвиненому суспільстві рівень здоров'я значною мірою пов'язаний із рівнем освіти. Чим вище освітній рівень певного соціального середовища, тим кращі, як правило, в ньому узагальнені показники здоров'я. Природно, що піклування про власне й громадське здоров'я неможливо без знання того, чому це необхідно та як це робити. Притому доцільно розуміти поняття освіти у даному контексті не тільки як освіти оздоровчої спрямованості, а ширше – як загальну освіту в цілому. Чим ширше знання основних природознавчих, філософських, гуманітарних положень, тим більше можливостей створювати у суспільстві системне уявлення про проблему здоров'я взагалі. Крім того, поняття освіти потрібно розуміти комплексно: і як надання інформації, і як навчання методам, прийомам і навичкам здорового способу життя, і як виховання в дусі безумовного пріоритету цінностей індивідуального й громадського здоров'я в усіх його проявах, сферах, рівнях [6, с. 94].

Державна національна програма “Освіта” (Україна ХХІ ст.) визначила необхідність забезпечення відповідних умов для розвитку фізично та психічно здорової, а отже й гармонійно розвиненої особистості. Це означає забезпечення тривалого та цілісного впливу як на духовний, так і фізичний розвиток дитини на всіх вікових етапах, починаючи з дитинства [2, с. 265].

Науково обґрунтовані педагогічні ідеї, які втілює В.О. Сухомлинський є актуальними і для сучасних закладів освіти. Вони спрямовують діяльність майбутніх фахівців у справі формування в учнів свідомого ставлення до свого

СИСТЕМА ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ У КОНТЕКСТІ СТАНОВЛЕННЯ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ

здоров'я, оволодінні життєвими навичками здорового способу життя та безпечної для здоров'я поведінки [20].

Як зазначає Г. Соловійов, що створив дефініцію поняття здоров'я стосовно студентської молоді: «здоров'я – це такий психофізичний та духовний стан студентів, котрий забезпечує їм досить високий рівень інтелектуальної та фізичної працездатності, а також адаптацію до умов, які постійно змінюються під час навчання у вищому освітньому закладі».

В останні роки багато досліджень науковців, зокрема: Н. Завидівської, Ю. Палічука, В. Зданюка, В. Усачова, Е. Сивохопа, Т. Зинченко, Є. Скачкова та інших, було присвячено здоров'язбереженню з метою якісної професійної підготовки майбутніх фахівців. Вчені наголошують, що готовність до здоров'язбереження сьогодні визначається важливим чинником формування загальної готовності сучасного фахівця до майбутньої професійної діяльності та складовою його професійної підготовки.

Беручи до уваги специфіку здоров'язбереження, ми розуміємо поняття інтегрованої готовності майбутніх фахівців до особистого здоров'язбереження у професійній діяльності, як складову професійної компетентності, складне особистісне новоутворення, що поєднує наявність належних компетенцій для майбутньої професійної діяльності, спрямованих на збереження, зміцнення, відновлення власного здоров'я, засноване на усвідомленні майбутнім фахівцем особистої відповідальності щодо здоров'язбереження, для повноцінної професійної та життєвої самореалізації.

На нашу думку, особливе місце в підготовці майбутніх фахівців галузі фізичної культури і спорту займають спеціальні теорії з проблеми формування здорового способу життя дітей, підлітків та молоді на базі різних освітніх установ, націлених на зміну поведінкових стереотипів в області здоров'я, на вдосконалення способу життя учнів, головного чинника здоров'я.

Кожна з теорій вносить певний внесок у розвиток освіти в сфері здоров'я підростаючого покоління й молоді та може служити теоретичним базисом побудови педагогічної практики в сфері здоров'я й визначення перспектив розвитку теоретичного знання в цій галузі [22, с. 85].

Отже, звернемося до визначення терміну «здоров'я» у науковій літературі.

Зауважимо, що у преамбулі Статуту Всесвітньої організації охорони здоров'я викладене загальноприйняте у міжнародному обігу визначення здоров'я: «Здоров'я – це стан повного фізичного, духовного та соціального благополуччя, а не тільки відсутність хвороб і фізичних дефектів». Розуміння поняття «благополуччя» торкається всіх сторін життя людини. Людина знаходиться в стані повного благополуччя, коли гармонійно поєднуються біологічні, фізичні, соціальні, психічні, інтелектуальні, духовні, емоційні та інші складові її життя.

СИСТЕМА ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ У КОНТЕКСТІ СТАНОВЛЕННЯ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ

Здоров'я на біологічному рівні припускає динамічну рівновагу функцій усіх внутрішніх органів та їхнє адекватне реагування на вплив навколишнього середовища.

Здоров'я на фізичному рівні є найважливішим компонентом у складній структурі стану здоров'я людини. Фізична або соматична складова – це гармонійна єдність усіх обмінних процесів між організмом і оточуючим середовищем і, як результат цього, узгоджений перебіг обмінних процесів всередині організму, що проявляється в оптимальній життєздатності його органів і систем. Фізичне здоров'я – це стан організму, який характеризується можливостями адаптуватися до різноманітних факторів середовища; рівень фізичного розвитку, фізична та функціональна підготовленість організму до виконання фізичних навантажень. Отже, фізичне здоров'я визначається як стан морфо-фізіологічної структури тіла та функціонального стану систем життєзабезпечення людського організму.

Психічне здоров'я – «це стан душевного благополуччя, яке характеризується відсутністю хворобливих психічних проявів, що забезпечує адекватну умовам дійсності регуляцію поведінки і діяльності». Психічне здоров'я тісно пов'язане із сферою розуму, інтелекту та емоціями людини. М. Амосов говорив, що: «неправильна поведінка людей є найбільш частою причиною їх хвороб, ніж зовнішні чинники чи слабкість людської природи».

Здоров'я на психологічному рівні так чи інакше пов'язане з особистісним контекстом, у рамках якого людина з'являється як психічне ціле. Основне завдання цього рівня – зрозуміти головне: що таке здорова особистість. За визначенням С. С. Корсакова, чим гармонійніше об'єднані всі істотні властивості, що складають особистість, тим більше вона стійка, урівноважена й здатна протидіяти впливам, що прагнуть порушити її цілісність. Благополуччя в психічному здоров'ї особистості може бути порушене домінуванням певних та негативних за своєю суттю рис характеру, дефектами в моральній сфері, неправильним вибором ціннісних орієнтацій тощо.

Розмежовуючи сфери психічного та психологічного здоров'я, І.В.Дубровіна визначає «психологічне здоров'я» як динамічну сукупність психічних властивостей особистості, що забезпечують гармонію між потребами індивіда й суспільства і виступають передумовою орієнтації індивіда на виконання своєї життєвої задачі. Для визначення норми психологічного здоров'я важлива наявність певних особистісних характеристик, які забезпечують не лише успішну адаптацію, але й продуктивний розвиток людини на благо самій собі й суспільству через саморозуміння, самоприйняття та самовдосконалення.

Духовна складова пов'язана з максимальним розкриттям духовного, морального потенціалу, свідомим прагненням людини до реалізації вищих властивостей особистості. Як підкреслює А. Маслоу, духовне здоров'я проявляється у зв'язках людини зі світом: у релігійності, у відчутті краси, гармонії і захопленні перед самим життям.

СИСТЕМА ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ У КОНТЕКСТІ СТАНОВЛЕННЯ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ

В інтелектуальному плані здоров'я пов'язано з володінням гарними розумовими здібностями, що дають змогу мислити і діяти продуктивно; вмінням завжди шукати та знаходити вихід із важких ситуацій; швидко переходити від думок і слів до справи; прагненням домогтися поставленої мети в розумний термін.

Емоційне благополуччя – це психічний стан максимального емоційного комфорту людини в природному та соціальному середовищі. Для забезпечення емоційного благополуччя необхідно подбати про розвиток базового почуття безпеки (відчуття спокою та захищеності, зведення до мінімуму негативних емоційних переживань); формування почуття приналежності (почуття того, що тебе розуміють і приймають, одночасне відчуття винятковості та спорідненості, схвалення та повага інших); створення атмосфери емоційно-забарвленого спілкування як різновиду соціального спілкування, заснованого на почуттях та емоціях його учасників.

Соціальна складова – це ступінь задоволеності людини своїм матеріальним становищем та соціальним статусом у суспільстві, яка в значній мірі залежить від економічних чинників у державі, безпеки життєдіяльності та взаємостосунків людини в соціумі.

Найбільш повну сутність соціальної цінності здоров'я було сформульовано у працях Вільгельма Канепа: «Здоров'я – це не тільки одна з необхідних передумов щастя людини, його всебічного, гармонійного розвитку. Воно є не тільки однією з умов досягнення людиною максимальних успіхів у галузі освіти, професійної підготовки, продуктивності праці, оптимістичного ставлення до всього, що відбувається. Здоров'я – це також важливий показник благополуччя народу».

Рівень цих складових значною мірою обумовлений як різними факторами соціального середовища, так і станом здоров'я інших людей. Тому, в сучасних умовах стан здоров'я окремої людини опосередкований загальним рівнем громадського здоров'я як необхідна умова суспільного розвитку.

Отже, здоров'я є своєрідним дзеркалом соціально-економічного, екологічного, демографічного й санітарно-гігієнічного благополуччя країни, одним із соціальних індикаторів суспільного прогресу, важливим чинником, який впливає на якість та ефективність трудових ресурсів, тобто здоров'я є інтегральним показником суспільного розвитку країни.

У своїй книзі «Енциклопедія Амосова» всесвітньо відомий кардіохірург М. Амосов дає своє бачення поняття здоров'я (з медичної точки зору): «здоров'я людини – це сума резервних потужностей основних функціональних систем (нервової, дихальної, серцево-судинної, видільної тощо)». У свою чергу, ці резервні потужності слід виразити через «коефіцієнт резерву», як максимальну кількість функцій співвіднесену до її нормального рівня спокою». Загальноприйнятою методикою оцінки рівня здоров'я людини сьогодні є методика М. Амосова – оцінка рівня здоров'я за обсягом функціональних резервів (за коефіцієнтом резерву).

СИСТЕМА ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ У КОНТЕКСТІ СТАНОВЛЕННЯ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ

У дослідженні О.Д. Дубогай, здоров'я визначається як оптимальний стан організму, при якому забезпечується максимальна адаптивність. Чим вище адаптивні можливості організму, тим вище рівень здоров'я. Як видно, автор концепції прийняв за основу адаптаційну модель здоров'я. Теоретичними передумовами дослідження з'явилися досягнення медичної і фізіологічної науки, а саме виявлений прямий зв'язок між захворюваністю і фізичним розвитком дітей, встановлення ролі рухової активності для фізичного розвитку дітей, особливостей розвитку дитини різних вікових груп і структури рухових можливостей, ролі фізичного виховання в зміцненні здоров'я, у всебічному розвитку особистості школяра.

У працях І. Іванової, С. Гвоздія, Л. Поліщука, А. Г. Козикіна доведено, що здоров'я людини – це цілісне, системне явище, природа якого зумовлена як природними та соціальними зовнішніми чинниками, так і внутрішніми, такими, що визначають психологічне ставлення людини до себе і до тих обставин, у яких вона реалізує власне життя [10, с. 21].

Узагальнення різних підходів до трактування здоров'я представлено в «Енциклопедії освіти», де цей феномен тлумачиться як правильна, нормальна діяльність організму, розглядається як процесуальний, динамічний, функціональний стан, що характеризується морфологічною цілісністю високим енергетичним потенціалом, оптимальними адаптаційними реакціями на зміни довкілля, що забезпечує гармонійний фізичний, психоемоційний і соціальний розвиток особистості, її активне довголіття, повноцінне життя, ефективну протидію захворюванням [9, с. 318].

Здоров'я в цілому і всі його компоненти багато в чому залежать від способу життя людини.

Спосіб життя – це історично визначений спосіб самореалізації людини в матеріальній і духовній сферах її життєдіяльності.

З філософської точки зору «спосіб життя» – це поняття, яке характеризує особливості повсякденного життя людей. Воно охоплює працю, побут, форми використання вільного часу, задоволення матеріальних та культурних потреб, участь у суспільному та політичному житті людей.

Можна виокремити обставини, які зумовлюють протиріччя між еволюційним розвитком людства та нинішнім способом життя:

- зниження рухової активності сучасної людини нижче рівня, який забезпечує виживання в еволюції організму;
- протиріччя між руховою активністю, яка знижується, і всезростаючим навантаженням на мозок людини, зі зростаючою перенапругою його центральної нервової системи, вищої нервової діяльності та психіки;
- комфортні умови існування зі зниженням функціональних можливостей організму й розвитком детренованості адаптаційних механізмів;
- порушення балансу природних харчових компонентів у бік збільшення в харчових продуктах питомої ваги ненатуральних і синтезованих речовин.

СИСТЕМА ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ У КОНТЕКСТІ СТАНОВЛЕННЯ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ

Саме здоровий спосіб життя – показник, який вказує на те, як людина реалізує навколишні його умови життєдіяльності для свого здоров'я. Крім того, під здоровим способом життя зазвичай розуміємо усвідомлене, відповідальне, активне ставлення до власного здоров'я, метою якого є формування, збереження і зміцнення всіх складових здоров'я.

Видатний вітчизняний вчений М. Амосов трактує «здоровий спосіб життя» як комплекс оздоровлювальних та профілактичних заходів, що забезпечують гармонійний розвиток особистості, її працездатність, сприяють зміцненню здоров'я.

Н. Цимбал вважає, що здоровий спосіб життя – це такий стиль існування, за якого через застосування певних методів впливу на організм і його оточення, рівень життєздатності організму стає оптимальним, знаходить вияв постійне вдосконалення й використання потенціалу організму без завдання йому шкоди, причому активність організму та його можливості зберігаються до самої старості.

Отже, аналіз фахових та спеціальних джерел дає підстави стверджувати, що дефініція «здоровий спосіб життя» – це спосіб життєдіяльності, спрямований на збереження та покращання здоров'я людини. Здоровий спосіб життя допомагає зрозуміти нам, у чому полягає сенс життя. Він виховує такі найкращі якості людини, як: співчуття, доброзичливість, терпіння та сприяє самореалізації особистості.

Упродовж останніх десятиліть у зарубіжній науці найбільш уживаним терміном є: “health education” (виховання здоров'я), де виховання вживається у широкому значенні і об'єднує низку дій та процесів, що сприяють вихованню й навчанню здоров'я як окремих індивідів, так і груп людей протягом усього життя.

Слід наголосити, що виховання здоров'я – це сукупність дій, завдяки яким людина може навчитися дбати про власне здоров'я та здоров'я суспільства, у якому вона живе, через усвідомлення факту, що фізичне і суспільне середовище, а також здоровий спосіб і стиль життя – головна запорука нашого здоров'я.

Виховання здорового способу життя покладено на такі суспільні інституції, як: родина, дошкільні установи, заклади загальної середньої освіти, вищі освітні заклади, громадські, релігійні, освітні, спортивні та інші організації. Кожна із них повинна розглядати виховання здорового способу життя як процес, скерований на формування такої особистості, яка могла б здійснювати усвідомлені дії стосовно власного здоров'я. Саме цей процес повинен тривати упродовж усього життя людини, а саме доти, доки вона здатна розвиватися відповідно до своїх знань, життєвих вартостей, змінювати своє ставлення до себе, людей і світу, здобувати нові знання та уміння [14, с. 111; 24, с.49].

Підготовка майбутніх фахівців галузі фізичної культури і спорту у вищому закладі освіти спрямована на підвищення рівня грамотності та

СИСТЕМА ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ У КОНТЕКСТІ СТАНОВЛЕННЯ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ

освіченості щодо зміцнення здоров'я людей різних вікових груп, на підвищення рівня знань і розвитку життєвих навичок, які сприяють збереженню індивідуального та суспільного здоров'я.

Однак завданням професійної підготовки майбутніх фахівців галузі фізичної культури і спорту є не тільки передача інформації, але й зміцнення мотивації, навичок та впевненості (власної ефективності), необхідних для застосування заходів щодо поліпшення здоров'я.

Л. Міхєєвою зазначено, що формування здорового способу життя у студентському середовищі – складний системний процес, що охоплює безліч компонентів способу життя сучасного суспільства та включає основні сфери й напрямки життєдіяльності молодих людей, а також є головним важелем профілактики в зміцненні здоров'я майбутніх фахівців через зміни стилю та способу життя, його оздоровлення з використанням гігієнічних знань у боротьбі зі шкідливими звичками, подоланням несприятливих сторін, що пов'язані з життєвими ситуаціями [15, с. 318].

Важливо наголосити, що традиційна освіта та професійна підготовка майбутніх фахівців галузі фізичної культури і спорту з питань збереження і зміцнення здоров'я значною мірою фокусується на проблемі підвищення компетенції студентської молоді, формування навичок, що допомагають адаптуватися до змін у сучасному суспільстві, генерування нових знань, підвищення власної продуктивності.

Реалізація у педагогічному процесі принципу збереження та зміцнення здоров'я майбутніх фахівців передбачає зміну ціннісних орієнтацій і привнесення у систему цінностей здоров'я майбутніх фахівців:

– відбір освітніх програм повинен здійснюватися з урахуванням того, що майбутній фахівець має удосконалити достатні знання про здоров'я своє та інших, способи його збереження та зміцнення;

– структура змісту освіти повинна забезпечити умови, за яких у кожного майбутнього фахівця удосконалюються цілісні знання про здоровий спосіб життя, можливі життєві стратегії, відповідальність самого майбутнього фахівця за своє здоров'я.

Організація здоров'язбережувального освітньо-виховного процесу пов'язана зі змінами на трьох його рівнях: ціннісноорієнтаційному, предметнозмістовному та організаційно-діяльнісному.

Таким чином, можна виділити наступні ознаки здоров'язбережувальної компетентності як ключової:

– поліфункціональність, яка дозволяє вирішувати проблеми здоров'язбереження людини, групи людей, спільноти та суспільства у просторі всіх чотирьох складових здоров'я – фізичний, соціальний, психічний та духовний;

– надпредметність та міждисциплінарність: інформація про здоровий спосіб життя має місце в усіх ланках освіти (довкілля, шкільна ланка, додипломна, післядипломна, освіта для дорослих);

СИСТЕМА ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ У КОНТЕКСТІ СТАНОВЛЕННЯ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ

– багатовимірність: зумовлена сутністю здоров'я людини як багатомірного й цілісного феномена;

– забезпечення широкої сфери розвитку особистості: вивчення шляхів і засобів здорового способу життя.

Оскільки здоров'язбережувальна компетентність має усі ознаки ключової через специфіку феномена здоров'я людини як біосоціальної істоти, особистості та індивідуальності, вона концентрує в собі усі характеристики соціальної, полікультурної, комунікативної компетентностей, спрямована на саморозвиток і самоосвіту, продуктивну й творчу діяльність [4, с. 6-7].

Загалом, важливим елементом концепції виховання й навчання здоров'я є застосування цілісного підходу до розуміння поняття «здоров'я» відповідно до якого формуються здоров'язбережувальні компетентності майбутніх фахівців.

Саме поняття «здоров'язбережувальної компетенції» включає: знання і розуміння (теоретичне знання академічної галузі, здатність знати й розуміти); знання як діяти (практичне й оперативне застосування знань до конкретних ситуацій); знання як бути (цінності як невід'ємна частина способу сприйняття й життя з іншими в соціальному контексті).

Отже, основою здоров'язбережувальної компетенції є усвідомлення пріоритету здоров'я, турбота про здоров'я як необхідний фактор людського життя та професійної діяльності фахівця галузі фізичної культури і спорту.

У формуванні здоров'язбережувальних компетенцій вирішальну роль відіграє не лише зміст освіти, а й освітнє середовище закладу та здоров'язбережувальні технології. Відповідність якості підготовки фахівців вимогам галузевого стандарту вищої освіти має визначатись його компетенціями. Зокрема, до соціально-особистісних здоров'язбережувальних компетенцій майбутніх фахівців відносяться: розуміння та сприйняття етичних норм поведінки щодо інших людей і стосовно природи (принципи біоетики); розуміння необхідності дотримання норм здорового способу життя; здатність навчатися та оволодівати інноваційними здоров'язбережувальними технологіями; креативність; комунікабельність (сприятливий соціальний клімат); толерантність; екологічна грамотність тощо.

Здоров'язбережувальна компетентність, як свідоме прагнення особистості до здорового життя, визначає її здатність успішно провадити освітню та майбутню професійну діяльність.

Відповідно, до здоров'язбережувальних компетенцій для вирішення проблем і задач соціальної діяльності, інструментальних і загальнонаукових задач майбутніх фахівців галузі фізичної культури і спорту належать: здатність організувати навчально-виховний процес згідно вимог безпеки життєдіяльності; здатність відстежувати і фіксувати позитивні та негативні зміни в стані власного здоров'я і здоров'я оточуючих; здатність формувати ефективну та дієву програму збереження здоров'я всіх суб'єктів навчально-виховного процесу; здатність створювати здоров'язбережувальне освітнє

СИСТЕМА ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ У КОНТЕКСТІ СТАНОВЛЕННЯ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ

середовище; здатність організовувати профілактичні заходи для запобігання захворюваності учнів.

Підготовленість майбутнього вчителя фізичної культури до використання здоров'язбережувальних технологій є результатом професійної підготовки студента вищого закладу освіти, що виражається у здатності до формування особистої фізичної культури учнів і здійснення ролі координатора здоров'язбережувальної освіти в Новій українській школі.

Здоров'язбережувальну технологію можна визначити як діяльність, що вибудовує стосунки між освітою і вихованням, переводить виховання у межі людинотворчого процесу, спрямованого на збереження і примноження здоров'я дитини.

Знання, володіння і використання здоров'язбережувальних технологій є важливою складовою професійної компетентності фахівця галузі фізичної культури і спорту. Учителі фізичної культури в тісному взаємозв'язку з усіма тими, хто зацікавлений у збереженні і зміцненні здоров'я дітей, спроможні створити здоров'язбережувальне освітнє середовище. Відтак, за висновком А. Заїкіна, зміст професійної підготовки майбутніх фахівців галузі фізичної культури і спорту передбачає формування їх підготовленості до фізкультурно-оздоровчої роботи з учнями закладів загальної середньої освіти і творчого вирішення завдань здоров'язбережувальної освіти Нової української школи.

Проведений нами аналіз різних форм і методів роботи у закладі освіти показав, що формуванню здоров'язбережувальних компетенцій у майбутніх фахівців сприяють такі форми навчання: лекційні, практичні, семінарські та лабораторні заняття, індивідуальна робота студентів, педагогічна практика, наукова діяльність студентів. Разом з цим, на практиці доведена ефективність таких методів, як проблемне навчання, проектна діяльність тощо.

Під час професійної підготовки майбутніх фахівців у вищому освітньому закладі нами були використані наступні групи здоров'язберігаючих технологій, у яких використовувався різний підхід до охорони здоров'я, а, відповідно, і різні форми роботи:

– медико-гігієнічні технології (проведення заходів щодо санітарно-гігієнічної освіти студентів; виховні заходи та зустрічі з лікарями; організація профілактичних заходів; надання консультативної допомоги; контроль за належними гігієнічними умовами життя студентів тощо);

– фізкультурно-оздоровчі та спортивні технології, які спрямовані на фізичний розвиток студентів. Реалізуються вони на заняттях підвищення спортивної майстерності з обраних видів спорту, на практичних заняттях зі спеціалізованих фахових навчальних дисциплін, на позаурочних спортивно-оздоровчих заходах тощо.

– екологічні здоров'язбережувальні технології, які спрямовані на створення екологічно оптимальних умов життя і діяльності людей, гармонійних взаємин із природою.

СИСТЕМА ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ У КОНТЕКСТІ СТАНОВЛЕННЯ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ

– технології забезпечення безпеки життєдіяльності, реалізація яких відбувалася в тісній співпраці з фахівцями з охорони праці, захисту в надзвичайних ситуаціях, пожежної інспекції тощо.

– здоров'язбережувальні освітні технології, які поділялися на три підгрупи: а) організаційно-педагогічні, що визначали структуру навчального процесу, сприяли запобіганню стану перевтоми, гіподинамії та інших станів; б) психолого-педагогічні технології, пов'язані з безпосередньою роботою на заняттях в групах; в) навчально-виховні технології, що включали програми з навчання турботі про своє здоров'я та формування культури здоров'я студентів, мотивації їх до ведення здорового способу життя, попередження шкідливих звичок, які передбачають також проведення організаційно виховної роботи зі студентами після занять.

– соціально-адаптуючі і особистісно-розвиваючі технології – формування та зміцнення психологічного здоров'я студентів; підвищення ресурсів психологічної адаптації особистості (соціально-психологічні тренінги, програми соціальної та сімейної педагогіки), які включалися у його позаурочну роботу зі студентами;

– лікувально-оздоровчі технології – складають блок дисциплін оздоровчого спрямування: лікувальна фізкультура, спортивна медицина, організація і методика оздоровчої фізичної культури, валеологія тощо.

Водночас, у системі вищої освіти посилення педагогічного ефекту від використання освітніх здоров'язбережувальних технологій спостерігається завдяки застосуванню мультимедійних засобів, відеофрагментів, електронних інформаційних джерел тощо.

Отже, майбутні фахівці галузі фізичної культури і спорту повинні засвоїти, що ефективне формування здорового способу життя вимагає активного залучення учнів до здоров'язбережувального процесу, формування в них активної життєвої позиції щодо зміцнення та збереження власного здоров'я.

Проведений нами експеримент був спрямований насамперед на те, щоб визначити, з якими поняттями у молоді асоціюються поняття «здоров'я», «спосіб життя» й «здоровий спосіб життя». Отже, дослідження показали, що у сучасної молоді зі «здоров'ям» асоціюються такі поняття, як «позитивний настрій», «здоровий спосіб життя», «природний дар», «життя», «фізичний розвиток», «фізична культура», «потенціал», «загартування», «нормальний стан людини», «сильний імунітет», «відсутність хвороб», «здійснення мрій», «здорове харчування», «здоровий сон», «відсутність шкідливих звичок», «емоційний стан», «тривалість життя», «спадковість», «здорове покоління», «здорова нація», «добробут», «економічний стан країни».

Зі «способом життя» молодь пов'язує – «рівень життя», «якість життя», «стиль життя», «життєдіяльність», «умови життя», «мета», «поведінка», «потреби людини», «цілі», «звички», «ставлення людини», «культура»,

СИСТЕМА ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ У КОНТЕКСТІ СТАНОВЛЕННЯ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ

«основні пріоритети», «закономірності», «принципи», «спосіб існування», «спосіб самореалізації», «здоровий спосіб життя».

З поняттям «здоровий спосіб життя» асоціюються всі компоненти та складові здорового способу життя такі, як: «раціональне харчування», «здорове харчування», «вітаміни», «рухова активність», «фізичне виховання», «спорт», «гігієна», «правила», «закони», «режим праці», «здоровий сон», «активний відпочинок», «загартовування», «відсутність стресу», «позитивні емоції», «режим дня», «відсутність шкідливих звичок», «екологія», «самоконтроль», «спілкування», «психологічна культура», «здоровий колектив», «профілактика», «безпека», «самовдосконалення», «професія», «статеве виховання», «результат», «майбутнє», «здорова нація».

Отже, відповідно поняття «здоров'я», «спосіб життя» та «здоровий спосіб життя» слід розуміти як такі, що постійно взаємодіють, переплітаються, інтегруються, створюючи комплексне уявлення про здоров'я людини як цілісність.

Крім того, під час проходження педагогічної практики у закладах загальної середньої освіти, студентська молодь зауважила, що для зміцнення здоров'я та формування здорового способу життя учнів Нової української школи, слід виховувати в них такі основні компетенції, як:

– належна поведінка, що сприяє зміцненню здоров'я, та ознайомлення з негативними наслідками шкідливих звичок, які шкодять власному здоров'ю і здоров'ю інших;

– навички, необхідні для практичної діяльності, що допоможуть у подоланні індивідуальних або колективних проблем, пов'язаних зі здоров'ям;

– необхідні знання, погляди, переконання і цінності, що допоможуть учням використовувати набутий досвід у процесі моделювання власних майбутніх здоров'язберігаючих дій, пов'язаних з адаптацією до нових реалій життя.

Компетентнісний підхід передбачає, що результати формування системи компетенцій майбутніх фахівців галузі фізичної культури і спорту в напрямі здоров'язбереження є одним із ключових моментів оцінки якості їх підготовки.

На нашу думку, позитивно оцінити результат педагогічної діяльності майбутніх фахівців під час проходження педагогічної практики можна за умови, якщо кожний крок учня Нової української школи, буде спрямований на:

1) підвищення рівня знань про здоров'я і безпеку життєдіяльності, здоровий спосіб життя, уміння використовувати здобуті знання для зміцнення здоров'я;

2) набуття навичок, що сприяють фізичному, соціальному, духовному та психічному здоров'ю;

3) позитивне ставлення до здорового способу життя.

Таким чином, навчити дітей берегти й зміцнювати своє здоров'я – одне з найважливіших завдань сучасної школи, а отже й одне з основних завдань у професійній підготовці майбутніх фахівців.

СИСТЕМА ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ У КОНТЕКСТІ СТАНОВЛЕННЯ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ

Ми погоджуємося з думкою Е. Вільчковського, який запропонував модель діяльності сучасного вчителя фізичної культури, яка включає в себе результативність праці, фахову підготовленість, організацію педагогічної діяльності, педагогічні вміння, чинники, що зумовлюють ефективність педагогічної праці, стиль взаємостосунків з учнями, матеріальні та соціальні умови праці, суспільну діяльність та особистісні інтереси [16, с. 55].

На думку Петрова А.О., формування здоров'язбережувальної компетентності майбутнього фахівця галузі фізичної культури і спорту потребує з'ясування основних положень, які значною мірою визначають становлення особистості майбутнього вчителя та рівень його фахової підготовки. У підготовці фахівця до використання здоров'язбережувальних технологій ці положення розглянуто як чинники, що сприяють формуванню і розвитку необхідних якостей фахівців, впливають на ефективність навчально-виховного процесу і визначають його результативність [23, с. 96]. Вони спрямовані на досягнення цілей професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури і відповідають її структурним компонентам: ціннісно-орієнтованому, діагностичному, творчому, поведінковому, правовому, діяльнісному, емоційно-вольовому, змістовому, мотиваційному та операційному [18, с. 53].

Саме структурні компоненти процесу підготовки майбутніх учителів фізичної культури до використання здоров'язбережувальних технологій лежать в основі змодельованого процесу, який розглядається автором як система з виокремленими компонентами та певним взаємозв'язком, що дає можливість інтерпретувати й прогнозувати результативність процесу формування професійної компетентності майбутнього вчителя фізичної культури.

Реалізація даної моделі сприяла усуненню суперечностей, які існують у підготовці вчителів фізичної культури до використання здоров'язбережувальних технологій, між:

- реальним рівнем сформованості професійної компетентності і сучасними вимогами, що визначають оптимальний рівень професійної діяльності вчителя фізичної культури до використання здоров'язбережувальних технологій;
- самооцінкою студентами власної готовності до використання здоров'язбережувальних технологій та її експертною оцінкою професорсько-викладацьким складом;
- усвідомленням значущості й необхідності оволодіння знаннями та досвідом використання здоров'язбережувальних технологій і умовами для реалізації цього розуміння.

Отже, формування здоров'язбережувальної компетентності майбутніх фахівців є важливим фактором в успішному засвоєнні обраної спеціальності, оскільки тільки здорова людина має здібність успішно навчатися, бути витривалою як до фізичних, так і психічних факторів, мати високу працездатність та психічну зрілість.

СИСТЕМА ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ У КОНТЕКСТІ СТАНОВЛЕННЯ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ

Проведений аналіз з проблеми дослідження дає підстави зробити наступні висновки:

по-перше, проблема формування здорового способу життя серед молоді залишається актуальною і вимагає негайного вирішення засобами освіти;

по-друге, для вирішення даної проблеми необхідно залучати якомога більше фахівців і відводити більше часу освітнього процесу;

по-третє, ця проблема повинна цікавити і турбувати не тільки фахівців і викладачів, але й кожну людину у першу чергу.

по-четверте, формування здорового способу життя сьогодні має стати комплексною, системною та цілеспрямованою діяльністю науковців, органів державної влади та місцевого самоврядування, громадських організацій, сім'ї, інших соціальних інститутів, яка буде безпосередньо спрямована на формування, збереження, зміцнення здоров'я молодого покоління.

по-п'яте, відповідальність за здоров'язбережувальну діяльність покладається на освітню систему, яка має значний потенціал для переорієнтації традиційного навчального процесу, спрямованого на формування знань, умінь та навичок з основ наук, на раціональний здоров'язбережувальний процес розвитку та виховання здорового молодого покоління з високим творчим потенціалом.

по-шосте, зміст освіти і раціональне поєднання традиційних та здоров'язбережувальних освітніх технологій забезпечують належну якість професійної підготовки студентів, яка відповідає вимогам галузевого стандарту вищої освіти.

Таким чином, сутність підготовки майбутніх фахівців галузі фізичної культури і спорту до використання здоров'язбережувальних технологій у професійній діяльності пов'язана з урахуванням зміни пріоритетів розвитку суспільства, з підвищенням вимог до особистості майбутнього вчителя фізичної культури; міждисциплінарним характером проблеми здоров'я та здоров'язбереження в умовах закладів загальної середньої освіти, із зацікавленістю суспільства у висококваліфікованих фахівців, здатних до використання здоров'язбережувальних технологій, як гарантії їхньої успішної професійної кар'єри та конкурентоспроможності на ринку праці.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ ТА ДЖЕРЕЛ

1. Андрющенко Т. К. Формування здоров'язбережувальної компетентності як соціально-педагогічна проблема / Андрющенко Т. К. // Науковий вісник Волинського національного університету імені Лесі Українки. – 2012. – № 7. – С. 123-127.
2. Барышева Н. В. Организационно-педагогическая система развития физической культуры личности. – Самара, 1997. – С. 265.
3. Бобрицька В. І. Формування здоров'я молоді : актуалізація світового ретродосвіду в умовах сучасної університетської освіти : монографія / В. І. Бобрицька. – Полтава : ФОП Рибалка Д.Л., 2010. – 200 с.

**СИСТЕМА ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ
У КОНТЕКСТІ СТАНОВЛЕННЯ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ**

4. Бойченко Т. Є. Здоров'язбережувальна компетентність як ключова в освіті України / Т. Є. Бойченко // Основи здоров'я і фізична культура. – 2008. – № 11 – 12. – С. 6 – 7.
5. Воронін Д.Є. Формування здоров'язберігаючої компетентності студентів ВНЗ засобами фізичного виховання: автореф. дис. на здоб. наук. ступ. канд. пед. наук: спец. 13.00.07 «Теорія та методика виховання» / Д.Є. Воронін. – Херсон, 2006. – 20 с.
6. Гаркуша С. В. Формування готовності майбутніх фахівців фізичного виховання до використання здоров'язбережувальних технологій: теоретико-методичний аспект : [монографія] / С. В. Гаркуша. – Чернігів : Видавець Лозовий В. М., 2014. – 392. С.94.
7. Дяченко-Богун М. Основні компоненти здоров'язбережувальних технологій в освітньому середовищі вищого педагогічного навчального закладу / М.Дяченко-Богун // Витоки педагогічної майстерності. – Випуск 16. – 2015. – с. 67.
8. Драгнев Ю.В. Компоненти формування культури здоров'я студентів в умовах комп'ютеризації навчання: монографія / за ред. Єрмакова С.С. – Харків: ХДАДМ (ХХП), 2007. – 176с.
9. Енциклопедія освіти / Акад. пед. наук України ; голов. ред. В. Г. Кремень. – К. : Юрінком Інтер, 2008. – 1040 с.
10. Іванова І.В. Формування здорового способу життя студентів як педагогічна проблема / І.В. Іванова, С.П. Гвоздій, Л.М. Поліщук, А.Г. Козикін // Педагогічні науки. – 2007. – № 4. – С. 21.
11. Іонова О.М. Здоров'язбереження особистості як психолого-педагогічна проблема / О.М. Іонова, Ю.С. Лукьянова // Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту: монографія / за ред. Єрмакова С.С. – Харків, 2009. – ХХІІІ – №1. – С. 69-72.
12. Концепція Нової української школи. – Режим доступу: <http://mon.gov.ua/Новини%202016/12/05/konczepczia.pdf>
13. Кубенко І. М. Що таке компетентність і як її розуміють в освіті / Кубенко І. М. // Додаток до електронного журналу «Теорія та методика управління освітою» Вип. № 1.– 2010. – С. 1-13.
14. Лук'янченко М. Теоретичні засади педагогіки здоров'я / проблеми гуманітарних наук. – Випуск 31. Філософія. – С. 111 http://dspu.edu.ua/filos_gum/wp-content/uploads/2016/04/2013_11.pdf
15. Міхеєва Л. Особливості формування здорового способу життя у молодого покоління // Український науковий журнал. – № 3. – 2011. – С. 318. URL: http://www.social-science.com.ua/зміст/13_№3%202011.
16. Михайлишин Г. Й. Формування професійних умінь майбутніх вчителів у системі виховної роботи вищих навчальних закладів фізичного виховання: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04 / Г. Й. Михайлишин. – К., 2006. – 227 с.
17. Оржеєва С. В., Хачатрян В. В., Лозенко Н. М., Відповідальність за власне здоров'я як домінуючий аспект здоров'язбереження студентів / Вісник Національного авіаційного університету. Серія: Педагогіка. Психологія: зб.

СИСТЕМА ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ У КОНТЕКСТІ СТАНОВЛЕННЯ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ

- наук. пр. – К. : Національний авіаційний університет, 2017. – Вип. 1(10). – С. 102-107.
18. Петров А. О. Удосконалення підготовки майбутніх учителів фізичної культури до використання здоров'язбережувальних технологій / А. О. Петров // Наукові записки. Серія: педагогіка. – 2014. – № 1. С. 53.
 19. Початкова освіта : Методичні рекомендації щодо використання в освітньому процесі типової освітньої програми для 1 класів закладів загальної середньої освіти; типова освітня програма для закладів загальної середньої освіти (колективу авторів під керівництвом О. Я. Савченко); методичні коментарі провідних науковців Інституту педагогіки НАПН України щодо впровадження ідей Нової української школи в початковій освіті. – К. : УОВЦ «Оріон», 2018. – 160 с.
 20. Сухомлинський В.О. Павлиська середня школа / В.О. Сухомлинський // Вибрані твори : У 5 т. – К.: Рад. шк., 1976. – Т. 4. – С. 7–390.
 21. Титаренко В.М. Проблема здоров'язбереження учнів: сьогодення та досвід / В.М. Титаренко // «Молодий вчений». – № 5.3 (57.3) – 2018 р. – с.66
 22. Царук В.П. Різноманітність наукових підходів до проблеми формування здорового способу життя учнів / В. П. Царук // Фізична культура, фізичне виховання різних груп населення. – «Молодий вчений». – № 4.2 (56.2). – 2018 р. – с. 85.
 23. Чернышева Л. Г. Модернизация высшего профессионального образования в области физической культуры и спорта / Л. Г. Чернышева // Фундаментальные исследования. – 2006. – № 7. – С. 95–97.
 24. European educational policy statemets / Council of the European Union. – Luxembourg: Office of European Commitee, 1990. – 140 p. – p.49.